

került elő. A telek É-i végébe tervezett liftakna aljában, közvetlenül a homogén sárga altalaj felett (4,3–4,8 m), 30–50 cm vastag, téglatöredékekkel kevert római kori kultúrreteget tártunk fel, tetején elszórt köves planírozással. A réteg feltárása során minimális leletanyag került elő és régészeti objektum nem jelentkezett.

KIRCHHOF ANITA

70. Budapest, III. Selmeci utca 19.

Ró

2007. november 12. és december 5. között építkezést megelőző feltárást folytattunk a telken (Hrsz.: 17408). Az aquincumi katonaváros DK-i régiójába eső telek ÉK-i negyedében sóderes, apróköves római kori járósíntet figyeltünk meg. A köves járósíntnek a maradványai korábban már a Zápor utca 23. és 25. telkeken is jelentkeztek. A vékony, egyrétegű útfelületet, a későbbi Kr. u. 4. századi temetkezésekkel több helyen megbolygatták, ezért sem a pontos kiterjedését, sem az irányát nem lehetett megállapítani, korhatározó lelet nem került elő belőle.

A feltárás során 9 sír beásásának kontúrját figyeltük meg, amelyből két temetkezést bontottunk ki. A sírok kb. 1,4 m-rel mélyebbre nyúltak, mint az épület alapozási síkja. A sírokat az építkezéssel nem bolygatják meg, csak elfedik, később feltárhatók lesznek. A megfigyelt temetkezések, elsősorban a telek K-i felében koncentráálódtak, de a sírok valószínűleg a telek Ny-i területére is áthúzódnak. A temetkezések mindegyikét még a római kor folyamán kirabolták. A telek DK-i felében feltárt sírban a váz néhány visszadobált csonttöredékét, a lábársznél pedig egy üvegcsészét és egy sárgamázás edénykét találtunk. A rablógödör visszatöltésében kopott éremre és öv bronzveretére bukkantunk, amely alapján férfisirra lehet következtetni.

A liftakna É-i és D-i végében egy-egy sír részletét figyeltük meg. A D-i oldalon talált sírnak csak az ÉNy-i sarka nyúlt bele a liftaknába, feltárása csak ezen a kis szakaszon történt meg, leletanyag nem került elő belőle. A liftakna É-i részében lévő sírba É-i irányban rábontottunk. A tegulae-ból épített kirabolt sírban a váznak csak a bal karja maradt eredeti helyén, a feltárás során melléklet nem került elő. A sír egyik tégláján a *legio II adiurix, tabula ansata*-s keretbe foglalt bélyegét találtuk.

A liftaknától K-re a sírokból rablás során előkerült összedobált, feltehetően több sírból származó, felhalmozott téglatöredékeket találtunk, amelyek közül két darab üvegpasztagyöngy került elő. A téglák között meszes és erősen vízköves töredékeket is megfigyeltünk.

A sírok tájolása, kialakítása és mélysége eltért egymástól. A kutatott telek és a Zápor utca 26. telek feltárása során tett megfigyelések alapján a területen a Kr. u. 4. sz. folyamán hosszabb ideig használt temetővel kell számolnunk, amelyet megelőzően sóderes, apróköves járósínt, út vezetett keresztül a területen.

KIRCHHOF ANITA

71. Budapest, III. Vörösvári út, Bécsi út

Ró, Kö

Három szakaszon régészeti megfigyelést folytattunk a Vörösvári út és a Bécsi út mentén folytatott gázvezetékcsere során. A Vörösvári út 43. sz. ház előtt az árok bolygatatlan É-i metszetében a felszíntől számított 90 cm mélységben előkerült az a sárga, apróköves felület, amelyet 2006-ban a Vörösvári út 111–117. (Remiz) és a Vörösvári út 103–105. (Malom) területén középkori útként azonosítottak.

A Körte utcába benyúló vezeték nyomvonalának K-i metszetében az újkori feltöltések alatt római kori sóderes járósínt jelentkezett, alatta 2 téglás-köves planírozási réteggel.

A többi szakaszon csak újkori feltöltést, közműveket találtunk.

KIRCHHOF ANITA

72. Budapest, III. Vörösvári út 103–105.

Ró

2006. augusztus 1. és december 15., valamint 2007. július 2. és augusztus 14. között, mintegy 6000 m²-nyi felület teljes feltárását végeztük el a 16916/2 hrsz. ingatlanokon.

Az eredeti, egyenetlen terepfelületen két markáns kiemelkedést találtunk: egyet a telek D-i részén, egy másikat pedig a Hunor utca felé eső K-i részen. A harmadik kiemelkedés indulását a telek DK-i sarkában érzékeltek, amelynek tetejét – immár a telekhatáron túl – a cella trichora foglalja el a hozzá tartozó objektumokkal. A kiemelkedések között fekvő területrészek többé-kevésbé folyamatosan víz alatt maradhettek. A mélyebb részek állóvizét a III. Bécsi út 269. sz. alatt ma is látható Árpád-forrás vize táplálhatta.

A kutatás alá vonható kiemelkedések közül a K-i alig őrzött meg valamit. Mindössze egy É-D-i irányú kőfalalapozás néhány méteres szakaszát találtuk meg, egyéb objektum nem került elő. A másik kiemelkedésen egy ÉNy-DK tájolású kőépület maradványára bukkantunk, amelynek É-i részét a víz nyomtalanul eltüntette. Az épületből csak falalapok maradtak, az egyes helyiségek járósíntjei elpusztultak. Az épülettől É-ra és K-re a kiemelkedés lábánál rengeteg kisméretű, piskóta alakú padlóteglát találtunk, egy elmosott járósínt burkolatának emlékét. Az épület D-i irányban tovább húzódott, azonban nem állt módunkban követni. Az épületmaradvány semmibe vesző alapfalaitól É-ra egy kőbélésű kutat találtunk, amelyet egészen az aljáig kiköveztek. Betöltése, amelynek tetejét a beomlott káva kövei fedtek el, alig tartalmazott leletanyagot, a kisméretű kerámiadarabok a terület előntése során, a víz tevékenysége révén szállítódtak a kútba. Mesterséges töltögetésnek gyakorlatilag semmi nyomát sem találtuk. Emberi közreműködésre utaló nyomként mindössze a betöltődés folyamatának korai szakaszában kútba dobott, és egy kézi malom felső kövével letakart fabula

cerata említhető, amelynek viaszos felülete az idők folyamán a ráírt szöveggel együtt elveszett.

A kút közelében három, égetési kerámiaselajttal feltöltött hulladékverem került elő. A szeméttárolónak használt objektumok elképesztő mennyiségben és változatosságban őrizték meg számunkra az égetés során deformálódott, de sok esetben mégis teljesen ép edényeket. A teljes épségben vagy viszonylag épen megmaradt edényeket alapvetően két típus képviseli: a szürke cacabus és az ugyancsak szürke színű, gömbhasú, horpasztott falú pohár. A szeméttároló gödrök számos más, helyben gyártott szürke és színes kerámiatípus darabjait is tartalmazták, de találtunk terra sigillata darabokat és állatcsontot is. Azonban mindez csupán arra utal, hogy a gödröket a háztartási hulladék számára is igénybe vették, bár elsődlegesen a közelben gyártott, már kiégetett, de nem értékesíthető kerámiaedények elhelyezésére használták. Jogosan feltételezhető, hogy az égetési selejtet nem szállították nagy távolságra a fazekasműhelytől, hanem a kemence közelében ásták ki számukra a vermeket. S bár a rendelkezésünkre bocsátott felületen nem találtuk meg a kemencé(ke)t, a fazekasműhely jelenléte a leendő épületek között kutatlanul hagyott sávokban mégis gyanítható.

A római kori jelenségektől Ny-ra, a Vörösvári út közelében előkerült egy egyelőre datálatlan, kövezett útfelület, amely stratigráfiai helyzete alapján mindenképpen későbbi a római kornál.

BUDAI BALOGH TIBOR

73. Budapest, III. Záhony utca 7.

Ró

2007. március 20. és július 11. között folytattuk és befejeztük a 2006-ban megkezdett megelőző feltárásokat a Graphisoft park területén (Hrsz.: 19333/48), a tervezett mélygarázsos irodaépület helyén. Az ásatások a telek D-i, valamint egy kis felületen a terület legészakibb részén egy beton alapozások által erőteljesen megbolygatott területen folytak. A munka során közel 3000 m² területet tártunk fel a 2006-ban megkezdett 10×10 m-es szelvényrendszerben. A terület D-i részén ÉK-DNy irányban egy betonbunker bolygatta meg a történeti rétegsort és a DK-i részen további modern bolygatásokat dokumentáltunk. A történeti talajfelszínben, DK-i irányban mély depressziót észleltünk, É-i irányban pedig egy kiemelkedés lehetett, amelyet azonban a gázgyár építéskor legyalultak. A bolygatások által érintett zónákon kívül mindenütt római kori sírok kerültek elő.

2007-ben összesen több mint 302 római kori temetkezést tártunk fel. A sírok közül – a jelenlegi feldolgozottság alapján – 169 hamvasztásos, ebből a mellékletek alapján legalább 1 bizonyíthatóan gyermektemetkezés és 133 csontvázas temetkezés, ebből 32 gyermek és csecsemőtemetkezés, 2 téglasír, 1 kőládásír. Az előző év feltárásaihoz hasonlóan a legkorábbi római

kori objektumokat itt is a hosszú, keskeny, egyenes árkok jelentették. A területen két ilyen párhuzamos K-Ny-i árok folytatását dokumentáltuk. Az előző év feltárásaival ellentétben itt már több nyomát találtuk római kori sír építményeknek, az ásatás során 2 néyszögletes sírkert alapozást és egy kisebb körárkot találtunk. A területen elszórva előkerült 3, sírkert falához tartozó, félköríves metszetű, faragott záróelem (lorica). Mindkét feltárt objektum szabályosan a főégtájaknak megfelelően volt tájolva, mindkét építménynél szinte csak az alapozási szint maradt fenn. Abból a megfigyelésből azonban, hogy a fal alapozások korábbi sírokat bolygattak meg és a visszabontott falakat is későbbi sírok vágták, arra következtethetünk, hogy a területet hosszú időn keresztül folyamatosan temetőként használták. A sírkertek környékén talált számos temetkezés közül nehéz pontosan kiválasztani azokat, amelyek az építményekkel egykorúak, de ilyen minden bizonnyal egy az É-i építmény közepén előkerült hamvasztásos sír, amelyet a mellékletek alapján (sárga mázas korsó) előzetesen az Antoninus-korra datálhatunk. A D-i sír építmény D-i oldalán ugyanakkor egy nagy, folyami kavicsokkal alapozott, tapasztott, ovális kemencét találtunk, amelynek pontos funkciója ismeretlen, valószínűleg ételkészítéshez használták. Itt a későbbiekben jelentős mennyiségű, minden bizonnyal a polgárvárosból származó szemetet deponáltak. A szemétben állatcsont, használati tárgyak, és sok terra sigillata töredék került elő, amelyek alapján a réteget előzetesen a Kr. u. 2. sz. közepére datálhatjuk. A szemétbe később legalább két kisebb csecsemősírt ástak bele. A feltárt sírtípusok általánosságban nem mutattak különbséget a 2006-ban feltárt sírtípusoktól, itt azonban, a terület D-i részén a csontvázas sírok jelentős részét szisztematikusan kirabolták, feltehetően még az ókorban. A DK-i depresszió vizesebb talajrétegében, két melléklet nélküli koporsós sírban a koporsódeszka is jól megfigyelhető volt. Különleges leletnek számított ez évben egy hamvasztásos sírt körülvevő körárok, amelynek alján egy kissé meggyűrődött, lefelé fordított vékony ólomlemez került elő. A fémlapon egy hosszú, legalább 12 soros, a már megfejtett sorok alapján latin nyelvű kurzív felirat található. A felirat egy átokszöveget (defixio) tartalmaz, amelyben több név fordul elő. Ehhez hasonló leletek jól ismertek római temetőkből, ugyanakkor Pannoniában az eddig publikált átokszövegek többsége ógörög nyelvű. A 2007-ben a temető területén feltárt objektumok időrendjét előzetesen az alábbi módon összegezhetjük.

A legkorábbi fázist a félkör metszetű, hosszú, É-D-i római kori árkok jelentik. Ezekből minimális leletanyag került elő. A datálható sírok jelentős része és a néyszögletes sírkertek is Kr. u. 2. századiak. A feltárás D-i szélén, egy kisebb területen egy ideig egy kemence működött, majd ide, nem sokkal később, a Kr. u. 2. század közepe táján szemetet deponáltak. A sírkerteket és a falmaradványokat ugyanakkor nem sokkal később már visszabontották; erre utal több, a falak vonalába